

Redacteur ESB

g.werner@sdu.nl

Hoorzitten

Woensdag 9 februari organiseerde de commissie voor Financiën een hoorzitting, waarbij de econoom was aangeschoven. Aanleiding was de zorg van de SGP, D66 en het CDA dat alleenverdieners bij eenzelfde inkomen substantieel meer belastingdruk ondervinden dan fiscale partners. Fiscale partners kunnen aftrekposten zoals hypotheekrente en kinderopvang toewijzen aan het hoogste inkomen en ontvangen tweemaal een algemene heffingskorting, ook als slechts een van beide personen een betaalde baan heeft. Eerder die dag wezen de drie politieke partijen er in het Reformatorisch Dagblad op dat het huidige belastingstelsel erg complex is en vol van perverse effecten. Verder wezen ze erop dat de grote kortingen op de belastingheffing voor fiscale partners weinig effectief zijn en door andere belastingen moeten worden gecompenseerd. Op deze onderbouwing valt echter een en ander aan te merken.

Om te beginnen is er in het fiscaal-economisch denken een afweging tussen rechtvaardigheid en doelmatigheid. Rechtvaardig is volgens de SGP, D66 en het CDA dat alleenverdieners dezelfde belastingdruk ondervinden als fiscale partners. Doelmatig is volgens empirisch onderzoek om de arbeidsmarktparticipatie van tweede verdieners fiscaal te bevorderen, omdat deze sterker reageren op belastingstimuli dan eerste verdieners. Zo is gebleken dat de participatie van gehuwde vrouwen door fiscale voordelen sneller groeit dan die van vergelijkbare groepen alleenstaande vrouwen (Euwals, 2005). Het is wel de vraag of de baten van de hogere participatie opwegen tegen de kosten van de belastingkortingen in termen van hogere belastingen elders, maar deze vraag wordt zowel door de partijen als door de literatuur niet beantwoord. Duidelijk is alleen dat wie de ongelijkheid in belastingdruk tussen de leefvormen verkleint, al gauw ook de fiscale stimulans verkleint om als tweede verdiener aan het werk te gaan. Een hogere rechtvaardigheid leidt in die zin tot een lagere

doelmatigheid. Op de tweede plaats is het belastingstelsel voor veel mensen weliswaar complex, maar dat is nog geen reden om het stelsel te vereenvoudigen. Het ideale belastingstelsel is juist complex, omdat het rekening houdt met verschillen in verdien capaciteit en in gevoeligheid voor fiscale faciliteiten. De huidige fiscale bevoordeling van tweede verdieners is hiervan een afspiegeling. Deze groep benut zijn verdien capaciteit slecht en reageert sterker op fiscale stimuli dan eerste verdieners. Uiteraard is het rechtvaardig om ongewenste effecten zoveel mogelijk te beperken, maar dat is niet perse reden om fiscale stimuli weg te nemen die arbeidsmarktgedrag bevorderen.

De onderbouwing van de drie politieke partijen voor een leefvormneutraal belastingstelsel heeft zijn beperkingen, maar ook ligt het probleem dieper dan een ongelijke belastingdruk. De Belastingdienst belast alleenverdieners individueel, maar partners ofwel individueel ofwel gezamenlijk. Dit leidt tot een veel groter aantal regelingen dan bij het belasting van alleen individuen of alleen huishoudens. Maar vreemder wordt het nog als mensen binnen de inkomstenbelasting fiscale partners zijn maar daarbuiten niet. Zo kan het gebeuren dat iemand zorgtoeslag in moet leveren omdat de partner teveel betaalt, terwijl de partners in de inkomstenbelasting niet als fiscale partners door het leven gaan. Terwijl de mogelijkheid om niet als fiscale partners door het leven te gaan juist de indruk wekt dat de eerste verdiener financieel niet verantwoordelijk is voor de ander. Zolang het stelsel zo hybride is zal het inderdaad complex blijven en onnodige perverse effecten kennen.

Politieke partijen kunnen natuurlijk van mening zijn dat bepaalde groepen achtergesteld worden op andere, en dat kan een reden zijn om fiscale regelingen aan te passen. Ze zouden bijvoorbeeld kunnen zeggen dat het niet eerlijk is om alleenstaanden fiscaal te benadelen ten opzichte van mensen die samenwonen. Een andere reden zou kunnen zijn dat ze niet doelmatig zijn, maar dit is zonder inzicht in de kosten ervan niet bewezen. Toch pleiten de partijen er op basis van economische argumenten voor om voordelen voor tweede verdieners te schrappen ten koste van arbeidsmarktparticipatie. Maar vooral geven de drie partijen aan de inkomstenbelasting evenwichtiger te willen maken, maar blijft het belastingstelsel net zo hybride als voorheen. Dat de opinie van de economen werden gehoord in de hoorzitting, wijst er overigens op dat de politici niet vanzelfsprekend met economische argumenten rekening zullen houden.

LITERATUUR

Dijkgraaf, E. W. Koolmees en P. Omtzigt (2011) Maak belastingen leefvormneutraal. *Reformatorisch Dagblad*, 9 februari.
Euwals, R. (2005) Belastingherziening 2001 en de werkgelegenheid van vrouwen. *CPB Document*, 100.